Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Asiantuntijalausunto

12.10.2023

EU/1078/2022
EU/1078/2022-SM-26

johtava asiantuntija
Berit Kiuru

Viite: U 59/2022 vp (UJ 28/2023 vp)

OSA; Hallintovaliokunnan kuuleminen 13.10.2023 klo 11.45; U 59/2022 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta direktiiviksi yhdistelmälupaa koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä kolmansien maiden kansalaisten työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista (uudelleenlaadittu)

Euroopan komissio antoi 27.4.2022 ehdotuksen (KOM (2022) 655 lopullinen) tarkoituksena uudistaa direktiivi kolmansien maiden kansalaisille jäsenvaltion alueella oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmälupaa koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevien kolmansista maista tulleiden työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista (2011/98/EU, jäljempänä yhdistelmälupadirektiivi). Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa hakumenettelyä ja vahvistaa kolmansien maiden kansalaisten suojelua työvoiman hyväksikäytöltä.

Sisäministeriö yhtyy u-jatkokirjelmästä (UJ 28/2023 vp) ilmenevään valtioneuvoston kantaan.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan komission ehdottamalla lupamenettelyn kehittämisellä vahvistetaan osaltaan työvoiman maahanmuuton prosessien toimivuutta ja ehkäistään väärinkäytöksiä. Direktiiviehdotus tarjoaa myös työkaluja työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn, mikä on tärkeää.

Sisäministeriö tuo esiin, että yhdistelmälupadirektiivin uudistamisella olisi vaikutusta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toimeenpanoon. Direktiiviä koskevissa kolmikantaneuvotteluissa on näin ollen pyrittävä lopputulokseen, joka on linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa.

Hallitusohjelma sisältää kirjauksen, jonka mukaan työperusteinen oleskelulupa sidotaan jatkossa vahvemmin työhön, ja laissa olisi säädettävä velvollisuudesta ilmoittaa työsuhteen loppumisesta Maahanmuuttovirastolle. Tältä osin sisäministeriö viittaa u-jatkokirjelmästä ilmenevään valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan on tärkeää, että työperusteisella oleskeluluvalla maassa oleskeleva myös tekee lupansa tarkoittamaa työtä. Työttömyyden sattuessa on varattava kohtuullinen aika uuden työn hakemiseen ennen luvan peruuttamista. Jos kohtuullisesta ajasta säädetään jäsenmaita velvoittavasti EU-tasolla, ajan ei tulisi olla kolmea kuukautta pidempi. On tärkeää mahdollistaa direktiivissä se, että kansallisessa lainsäädännössä voidaan yksiselitteisesti säätää, kenen vastuulla on ilmoittaa työsuhteen päättymisestä maahanmuuttoviranomaiselle.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

Hallitusohjelma sisältää myös kirjauksen, jonka mukaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kaistanvaihto työperäisen maahanmuuton puolelle estetään. Turvapaikkaprosessin aikana saatu työpaikka ei toimi maasta poistamisen esteenä kielteisen päätöksen saaneilla. Sisäministeriö on asettanut kyseisen kirjauksen toimeenpanemiseksi lainsäädäntöhankkeen (SM041:00/2023). Näin ollen on syytä korostaa myös yhdistelmälupadirektiivin osalta, että turvapaikanhausta ei saa tulla välillisesti työperusteisen maahanmuuton väylä, vaan nämä on pidettävä erillään, kuten valtioneuvoston kannasta ilmenee. Lupaperusteen vaihdos voidaan sallia henkilöille, joille on jo myönnetty kansainvälistä tai tilapäistä suojelua. Sen sijaan hallitusohjelman tavoitteiden kanssa linjassa ei olisi Euroopan parlamentin esittämä muutos, jonka mukaan direktiiviä alettaisiin soveltaa niihin kolmannen maan kansalaisiin, joille on tehty paluupäätös, jota ei ole saatu täytäntöönpantua.

Jakelu HaV